

Deseta godišnja konferencija
Viktimološkog društva Srbije

Tenth Annual Conference of the
Victimology Society of Serbia

JUBILARNA KONFERENCIJA VIKTIMOLOŠKOG DRUŠTVA SRBIJE

VIKTIMIZACIJA I RAZLIČITOST: KA HOLISTIČKOM PRISTUPU VIKTIMOLOGIJI I PRAVIMA ŽRTAVA

Knjiga apstrakata

Viktimološko društvo Srbije

011 63 03 022

011 22 88 040

065 54 86 421

vdsrbija@gmail.com

www.vds.org.rs

Beograd, 28. i 29. novembar 2019. godine

- Dr Gema Maria Varona, Baskijski institut za kriminologiju, Baskijski Univerzitet, Španija: *‘Viktimigracija’ i uloga posmatrača: Ogledala za viđenje drugih*
- Prof. dr Irma Kovčo Vukadin, Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, Univerzitet u Zagrebu, Hrvatska: *LGBT žrtve u kazneno-pravnom sistemu: Pregled politika i praksi*
- Prof. dr Mally Shechory Bitton, Odeljenje za kriminologiju, Ariel Univerzitet, Izrael, Dr Liza Zvi, Odeljenje za kriminologiju, Ariel Univerzitet, Izrael: *Percepcija odgovornosti žrtve i učinioca u slučajevima pornografije iz osвете*
- Dr Zorica Mršević, Institut društvenih nauka, Srbija: *Izazovi i perspektive duginih porodica u Srbiji*

14.00 – 15.00 **Pauza za ručak**

15.00 – 16.30 **Tematske sesije**

Tematska sesija 1: Preplitanje uloge žrtve i učinioca

Radni jezik: srpski

Moderator: dr Filip Mirić

- Prof. dr Oliver Bačanović, Fakultet bezbednosti-Skoplje, Univerzitet „Sv. Kliment Ohridski“ Bitola, Severna Makedonija, doc. dr Nataša Peovska, Fakultet bezbednosti-Skoplje, Univerzitet „Sv. Kliment Ohridski“ Bitola, Severna Makedonija: *Povezanost između institucionalnih faktora i marginalizacije i devijantnosti kod mladih u vaspitno- popravnim domovima i zatvorima za decu (maloletničkim zatvorima)*
- Prof. dr Slađana Đurić, Fakultet bezbednosti, Univerzitet u Beogradu, Srbija, Ana Paraušić, Institut za kriminološka i sociološka istraživanja, Srbija: *Trendovi obima i stopa rasta zatvorske populacije u zemljama Zapadnog Balkana*
- Dr Filip Mirić, Pravni fakultet, Univerzitet u Nišu, Srbija: *„Zahvalnost pacijenata“ ili legalizacija korupcije?*

Tematska sesija 2: Različiti oblici viktimizacije

Radni jezik: srpski

Moderator: dr Mirjana Dokmanović

- Dr Mirjana Dokmanović, Institut društvenih nauka, Srbija: *„Inteligentni” video nadzor i zaštita prava na privatnost i podataka o ličnosti*
- Prof. dr Hatidža Beriša, Škola nacionalne odbrane, Univerzitet odbrane, Srbija, Željko Gajić, Biro za trgovinu ljudima, Srbija, Srđan Nikolić, Vojnoobaveštajna agencija, Srbija: *Uloga medija kroz prizmu terorizma*

zakonodavstvom; neomogućivanja školovanja; neomogućavanja odgovarajućeg tretmana; nedostatka obuke za stručna zanimanja; nemogućnosti da se viđaju sa najbližima zbog nedostatka materijalnih sredstava; činjenice da je deo njih „zaboravljen“ od roditelja i najbližih (ne posećuju ih, ne dopisuju se, niti ostvaruju kontakt na neki drugi način). Osim toga, na osnovu rezultata sprovedenog istraživanja, može da se konstatuje da je, po pravilu, režim u ustanovama strog i po prirodi represivan, sa naglašavanjem kontrole bezbednosti umesto rehabilitacije i resocijalizacije, primenu sile i u najvećem delu na primeni sankcija pri održavanju reda i discipline u ustanovi, sa malim brojem sportskih i zabavnih aktivnosti, kao i diskutabilnim odnosom između štićenika i zaposlenih. Generalno, preko izjava intervjuisanih štićenika može da se uoči povezanost između prethodno navedenih institucionalnih faktora sa marginalizacijom i devijantnim ponašanjem mladih u ovakvoj vrsti ustanova.

Trendovi obima i stopa rasta zatvorske populacije u zemljama Zapadnog Balkana

Prof. dr Slađana Đurić

Fakultet bezbednosti, Univerzitet u Beogradu, Srbija

Ana Paraušić

Institut za kriminološka i sociološka istraživanja, Srbija

U prethodne tri decenije došlo je do značajnih promena u načinu reagovanja na kriminalitet, između ostalog i kroz pooštavanje kaznene politike o čemu svedoči intenzivan porast zatvorske populacije. U zatvorima širom sveta nalazi se ukupno 11 miliona ljudi, a izražen je i trend porasta broja zatvorenica, kojih u zatvorima ima čak 50% više nego 2000. godine. U radu su predstavljeni neki obrasci koji se odnose na obim i stope rasta zatvorske populacije, kao i udeo zatvorenica za period od 2000. do 2018. godine u zemljama Zapadnog Balkana, izvedenih iz metaanalize podataka baze Pregled zatvorskih sistema sveta (*World Prison Brief*). Analizom su obuhvaćeni podaci o zatvorskim sistemima Albanije, Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Crne Gore, Severne Makedonije i Srbije. Uopšteno se može zaključiti da se obim zatvorske populacije, odnosno broj osuđenih i pritvorenih osoba, u većini posmatranih slučajeva konstantno uvećavao okvirno do 2013. godine, nakon čega je u većini zemalja evidentan izvestan pad. Kada je reč o stopama rasta populacije u zavodima za izvršenje krivičnih sankcija, situacija je slična, te se može uočiti stabilan porast stopa do 2012. godine, nakon čega sledi opadanje, što je trend saglasan sa situacijom u Evropi i u svetu. Za region Zapadnog Balkana, u odnosu na evropski i svetski prosek, karakteristične su relativno niske stope zatvorenica, te se u svim slučajevima kreću između 2 i 4 procenta. Kompariranje podataka o pojedinačnim zatvorskim sistemima u zemljama Zapadnog Balkana, upućuje

nas na to da su trendovi obima zatvorske populacije, stopa rasta zatvorske populacije, kao i broja pritvorenih osoba vrlo neujednačeni. U dva slučaja (Crna Gora, Srbija) broj zatvorenih lica prvo raste, zatim opada, te ponovo raste; u tri slučaja (Albanija, Hrvatska, Severna Makedonija) obim zatvorske populacije raste, pa opada; i u jednom slučaju (Bosna i Hercegovina) beleže se vrlo nestabilne fluktuacije u ukupnom broju osuđenih i pritvorenih osoba. Kada se osvrnemo na stope zatvorske populacije uočljivo je da jedna grupa zemalja (Albanija, Crna Gora, Severna Makedonija, Srbija) ima izuzetno visoke stope, a druga grupa (Bosna i Hercegovina, Hrvatska) izuzetno niske stope zatvorske populacije. Osim toga, broj osoba kojima je određena mera pritvora značajno varira i svedoči o vrlo nestabilnom trendu. Ovo nas upućuje na zaključak da su izvesne razlike u pogledu kaznenih politika i praksi na području Zapadnog Balkana evidentne, što zahteva dalje dubinsko ispitivanje pojedinačnih zatvorskih sistema. Za viktimološku teoriju i praksu ispitivanje zatvorske populacije je od velikog značaja. Sa jedne strane, oporavak, kao i sekundarna viktimizacija žrtava značajno su oblikovani odgovorom pravosudnog sistema na kriminalitet i tretmanom prestupnika. Sa druge strane, i sami zatvorenici često mogu biti žrtve ili nepravedne sudske presude ili nasilja i zlostavljanja u zavodima za izvršenje krivičnih sankcija na šta je potrebno skrenuti pažnju.

„Zahvalnost pacijenata“ ili legalizacija korupcije?

Dr Filip Mirić

Pravni fakultet, Univerzitet u Nišu, Srbija

Svi oblici korupcije su štetni po društvo. Ipak, korupcija u zdravstvu predstavlja poseban pravni i društveni problem, imajući u vidu značaj zdravlja svakog pojedinca za kvalitet života. Predmet rada je kritička analiza odredbe člana 234 Zakona o zdravstvenoj zaštiti (Službeni glasnik RS, br. 25/2019). Prema ovoj odredbi, zdravstveni radnik i zdravstveni saradnik koji obavlja zdravstvenu delatnost, odnosno poslove zdravstvene zaštite u zdravstvenoj ustanovi u javnoj svojini, potom član organa, odnosno stručnih organa u zdravstvenoj ustanovi u javnoj svojini, kao i članovi njihovih užih porodica, ne smeju tražiti, niti primiti novac, poklon, uslugu ili bilo kakvu drugu korist za sebe, članove svoje uže porodice ili fizička i pravna lica koja se opravdano mogu smatrati interesno povezanim, a koji mogu uticati na nepristrasnost ili profesionalno obavljanje dužnosti, odnosno, koji se mogu smatrati nagradom u vezi sa vršenjem dužnosti i obavljanjem zdravstvene delatnosti. Izuzetno, u skladu sa ovim zakonom, korupcijom, sukobom interesa, odnosno privatnim interesom ne smatra se iskazivanje zahvalnosti u vidu poklona manje vrednosti, odnosno reklamnog materijala i uzoraka, koji nije izražen u novcu ili hartijama od vrednosti i čija pojedinačna vrednost ne prelazi 5%, a ukupna vrednost ne prelazi iznos jedne